

Ca je novega?

Sajam dobrih ideja

Predstavljeni projekti 15 udruga i škola

**Od solarnog kalkulatora do
lavande i meda**

Ca je novega?

BESPLATNI LIST ZA LOKALNU ZAJEDNICU

BROJ 8 proljeće 2005. GODINA II

EKO DOSTAVA DO VAŠIH VRATA

Polaznici "Male škole ribolova" i članovi Društva športova na moru Koromačno dostavljaju "Ca je novega?" od vrata do vrata lokalnoj zajednici oko Koromačna.

Dragi čitatelji,

s ovim brojem kojeg upravo držite u rukama ulazimo u već treću godinu izlaženja 'Ca je novega?'. A događanja ima toliko da smo zaboravili proslaviti drugi rođendan! Izgleda da ćemo morati iduće godine napraviti dvije torte.

A vrijeme nas ovo proljeće do sad nije baš služilo. Ljudi kažu da ni šparoga baš nije bilo kao lani. I Voga Teleferika u Rapcu, već peta po redu, morala je biti odgođena za tjedan dana. Međutim, to nije važno. Važno je da su timovi pokazali sportski duh, da su prijatelji i obitelji navijali, da smo se svi zajedno družili i proveli jedan prelijep, ugodan sunčani dan u Rapcu. A što se sve događalo pročitajte par stranica dalje.

U ovom broju donosimo i mnoštvo drugih zanimljivosti. Tako je na primjer, na Dan planete Zemlje, 22. travnja, održan treći Sajam dobrih ideja. Na taj su dan u Koromačno pristigle udruge i škole iz Karlovca, Zaboka, Klane, Jastrebarskog i Zagreba. Domaćin ovogodišnjeg Sajma dobrih ideja bila je, uz Holcim, i Inicijativa građana Koromačna koja je na natječaj za sponzorstvo prijavila projekt obnove bivše kino sale, koja će postati društveni dom. Ispred nas je par interesantnih godina – potrudimo se svi zajedno da društveni dom ispunimo sa što je više različitih sadržaja.

I tako, stranicu po stranicu, do sljedećeg broja: uživajte u proljeću, šetajte, udišite predivne mirise cvijeća i voćki, i – naravno, čitajte 'Ca je novega?'

Vaš Holcim
Julija Škoro

Ova je publikacija tiskana na recikliranom papiru.

sadržaj

Razgovor

Žarko Horvat: Pogled sa Skitace bio je presudan da dođem u Holcim 3

Naše mjesto

Treći Građanski sat «Ca je novega?» 4

Josip - Bepi Miletić: Divljač lovim, ribu jedem 6

Andrej Miletić: Za sad ne razmišljam o profesionalnom bavljenju nogometom 7

Dobrovoljno vatrogasno društvo Zabok 8

Holcim

"Ca je novega" nije jedina takva novina u Holcim Grupi 9

Sajam dobrih ideja

Od solarnog kalkulatora do lavande i meda 10

Šarenog igralište za djecu i njihove roditelje 13

Naše škole

Srednjoškolci analizirali vodu u dolini Raše 14

Aktivnosti

Stolnotereniska groznica u Koromačnu 16

U Rapcu otvorena turistička sezona tradicionalnom regatom "Voga Teleferika" 17

Općina Raša

Dolina rijeke Raše: Jedinstvena riznica vode i omiljeno izletište 18

Ukratko o zbivanjima u općini 19

Labinjonske besedi i receti

Sandro Gobo: Popolne 20

Panoda i broska na juhu 20

"Ca je novega?"

tromjesečne novine za lokalnu zajednicu

Nakladnik:

Holcim (Hrvatska) d.o.o.

Koromačno bb
52222 Koromačno

Glavna urednica:

Julija Škoro

tel: 052 876 900

fax: 052 876 240

e-mail:

odrzivi-razvoj-hrv@holcim.com

www.holcim.hr

Grafička priprema:

Borovac i Bence d.o.o.

Ova je publikacija tiskana na recikliranom papiru.

Žarko Horvat, direktor industrijske ekologije u Holcimu

Pogled sa Skitace bio je presudan da dođem u Holcim

Prije dvije godine, u svibnju 2003. godine, jedan se Zagrepčanin vozio cestom prema Kormačnu. Ugleđavši cementaru iz daljine pretpostavio je da nije u pogonu jer iz nje ništa nije ni dimilo ni prašilo. Stigavši u Kormačno, začuo je zvuk postrojenja i shvatio da se ovdje unatoč zelenilu u krugu tvornice ipak proizvodi cement. Prazgovarao je s nekim mještanima koji su mu preporučili odlazak na Skitaču. Malo je lutao, ali je ipak uspio relativno brzo pronaći skretanje kod Brovinja. Odvezao se do Skitače, popeo na vrh i ...

► Puno sam putovao po jadranskim otocima, a i po svijetu, ali na ovakav prizor nisam nigdje našao. Bio je bistar dan poslije bure i pogled je se zao do Rijeke, Unija, Lošinja, Cresa ... Nešto fascinatno! Pomslio sam: "Samo zbog ovoga se isplati ovdje dolaziti", priča Žarko Horvat, direktor industrijske ekologije u Holcimu.

Žarko se predstavlja kao "Zagrepčanin po sve-mu uz stalno nastojanje da potpuno uvažim i volim svaki kraj kakav je u svojoj specifičnosti". Po struci inženjer elektrotehnike, prvo je zaposlenje pronašao u "Rade Končaru" na projektima razvoja vakuumske tehnologije, a poslije prelazi u marketing ili, kako se to tada zvalo, propagandu. Tada prvi put dolazi na Labinštinu. Došao sam neposredno poslije prvog velikog potresa socijalizma, a to je bio štrajk rudara u Labinu 1987. godine. Snimali smo promidžbeni film "Rade Končar u ruderstvu" i imao sam čast spusti se u jamu Tupljak.

Četiri godine kasnije socijalizam se nije samo tresao već i u potpunosti rušio i on ostaje bez posla. Taj dio Konačara, Trgovina, bio je likvidiran i svi mi, 850 nas, dobilo je radne knjizice u ruke. Do tada se tako nešto nije događalo i mnogi su ljudi to primili traumatično. Ja taj datum, 11. ožujka 1991. godine, smatram prekretnicom u svom životu nakon koje sebe promatram samo na uzlaznoj putanji: nove aktivnost, novi poslovi, nova saznanja, nove spoznaje. Kroz čitav život nakon toga mogu bilježiti samo korake naprijed.

Zaposlivši se u njemačkoj vladinoj agenciji, koja je vodila projekt izgradnje smještaja za izbjeglice godine 1992., ponovo boravi u Labinu radeći na projektu obnove samačkog hotela. Po treći put počinje dolaziti u Labin 2001. godine kad je Labin izabran za pilot projekt uspostave suvremennog katastraskog sustava u digitalnom obliku. Tom prigodom je pozvan da se pridruži Holcimu. Zato se 2003. godine zaputio do Kormačna da vidi gdje je to i što je to.

► Ušao sam u pregovore s Holcimom, Julija Škororo mi je objasnila kako to izgleda, a preko interneta sam video da je to ogromna kompanija. Zainteresiralo me, priznajem, i u desetom mjesecu 2003. godine počinjem raditi za Holcim. Vrlo brzo otisao sam na seminar u Švicarsku upoznati funkcioniranje samog Holcima i taj je korak bio ključan da me pretvori u pravog Holcimovca. Sjećam se kad je u hotelu počelo upoznavanje: čovjek iz Slovačke, čovjek iz Indonezije, Tajlanda, Brazila, Kande, Južne Afrike... Jednostavno, ljudi iz cijelog svijeta i to je ono što odusevljava.

Upitali smo ga nije li postavši direktor industrijske ekologije na neki način stao na "prvu crtu bojišnice"?

► Prva crta bojišnice je u svakom pogledu biti uspješan industrijski subjekt, a industrijska ekologija je sastavni dio tog uspjeha. Postojanje nekog subjekta koji nešto proizvodi uvjetuje postojanje učinak otpada i to je nešto što se ne može izbjegći. Svatko od nas egzistira kao pojedinačni izvor onečišćenja, a kad se promatra jedan relativno velik industrijski kompleks, onda je i učinak velik. Industrijska ekologija je termin koji nastoji opisati sustav koji je najsličniji prirodnom sustavu. Priroda ima mehanizme u kome je proizvodnja otpada najmanja, gotovo se sve reciklira. Sustav industrijske ekologije teži biti takav sustav koji uzima samo minimume resursa potrebne za funkcioniranje i stvara minimalne količine otpada. Idealan bi bio zatvoreni sustav bez otpada.

Kad je riječ o otpadu, onda nismo mogli zaobići pitanje spajljivanja otpada u Holcimu kao alternativnog goriva na što ne gledaju svi s odobravanjem.

► Strah od nepoznatoga je normalna pojava. On postaje problem kada se pretvori u nepovjerenje i zato imamo obvezu transparentno komunicirati o svojim postupcima i namjerama kako bi nepoznato postalo poznato i usporedivo. Bez obzira na uvrježeno mišljenje da je preko noći moguće sve i svašta, to jednostavno nije moguće. Postoje mehanizmi unutar države koji nadziru i kontroliraju taj rad. Koliko su oni učinkoviti i djelotvorni, o tome se može razgovarati, ali jedno je sigurno: naša tvornica ima samo dva proizvoda od čega je jedan cement kojeg prodajemo, a drugi naša emisija u zrak. Oni nastaju u istom kemijskom procesu u kojem nije moguće dobiti kvalitetan cement uz nekvalitetnu emisiju u zrak. Proces je visoko-automatiziran i imamo takav sustav mjerenja da u Europskoj uniji ne postoje norme koje ne možemo zadovoljiti. ■

Puno sam putovao po jadranskim otocima, a i po svijetu, ali na ovakav prizor nisam nigdje našao.

Strah od nepoznatoga je normalna pojava. On postaje problem kada se pretvori u nepovjerenje i zato imamo obvezu transparentno komunicirati.

Treći Građanski sat «Ca je novega?»

Građanski sat postupno ukazuje na sve mogućnosti koje ovakav način komuniciranja donosi. Zamišljen kao komunikacija između susjeda, ukazuje i na potencijale koje nosi kad susjedi zajedno razgovaraju s nekim izvana – načelnik općine, predstavnik županije, netko drugi...

Građanskom satu nazočio je i načelnik Općine Raša, gospodin Josip Knapić

Uveljači smo održali već treći Građanski sat. Na prvom smo spomenuli da nam je želja uključiti općenite teme važne za život u lokalnoj zajednici na dnevni red naših druženja, na trećem smo učinili značajan korak naprijed. Građanskom satu nazočio je i načelnik Općine Raša, gospodin Josip Knapić, te govorio prisutnima o razvojnim planovima za Koromačno i okolicu, odgovarajući i na postavljena pitanja. Razgovor je bio vrlo konkretni: zemljische knjige, mjesni odbori, odvoz otpada, javna rasvjeta, zapostavljeno kino u Koromačnu... vezano uz ovo posljednje, dragi nam je spomenuti da je Inicijativa građana iz Koromačna i okoline za revitalizaciju dvorane i stavljanje je u službu građana dobila potporu Holcima – ovaj projekt je uključen u sponzorski program. Realizacija počinje odmah, i trajat će nekoliko godina. I kao ilustraciju boljih dana koji dvoranu očekuju, prisustvovali smo predstavi dramske grupe Labin zdravog grada.

Uobičajeno, bilo je brojnih pitanja vezano uz poslovanje tvornice cementa. Na ta pitanja odgovarali su ljudi iz Holcima i vanjski stručnjaci iz pojedinih područja. Dr. Štimac iz Brodarskog instituta izvijestio je o razvoju projekta zaštite od buke, a u želji da se otklene možebitne dvojbe oko postavljenog zadatka, izjavio je da je cilj Holcima i Brodarskog instituta postići ekonomski prihvatljivo rješenje kojim će se razina buke spustiti unutar zakonskih okvira. Prvi zahvati već su učinjeni, međutim, kako je potrebno učiniti još dosta posla, prvi rezultati mogu se očekivati u drugoj polovici 2005. godine.

Gospođa Ljiljana Dravec iz Zavoda za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Istarske županije govorila je – vezano uz imisijsku postaju u Koromačnu – o raspoloživosti imisijskih podataka preko Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije, te da je sve te podatke moguće vidjeti na internet stranicama. Što se podataka o emisijama tiče, Holcim dostavlja redovito podatke u županijski ured, a ti podaci su dostupni i na internet stranicama Holcima. Pojasnila je i da je za mjerjenje emisija odgovoran onaj koji ih uzrokuje, odnosno u ovom slučaju Holcim, dok je za imisijske podatke

nadležna država. Podaci o emisijama i imisijama su javni i dostupni su svima. Moguće ih je prikazati na razne načine, a uz već spomenuti internet moguće ih je objavljivati u pismenom obliku, putem displeja, ili nekako drugčije.

Diskusija građana bila je uistinu zanimljiva i korisna. Na primjer, rečeno je kako će ubrzo u Koromačno dolaziti više kamiona nego li je to bio slučaj do sad, te kako će trebati pojačani promet dobro organizirati, da ne dođe do blokade prometa. Vrlo vrijedna primjedba. U Holcimu smo počeli poduzimati korake kako bismo spremno dočekali novonastalu situaciju.

I na kraju, recimo sljedeće: naš Građanski sat postupno ukazuje na sve mogućnosti koje ovakav način komuniciranja donosi. Zamišljen kao komunikacija između susjeda, ukazuje i na potencijale koje nosi kad susjedi zajedno razgovaraju s nekim izvana – načelnik općine, predstavnik županije, netko drugi... Postoje razna pitanja koja mogu biti interesantna mnogima koji žive i rade u nekoj sredini. Postoje načini kako ta pitanja mogu izaći na svjetlo dana. Novinari su nazočni na Građanskom satu i s njega izvješćuju. O onome što čuju. A mi im trebamo reći.

Mjesni odbori su institucija koju je zakonodavac zamislio kao oblik participacije građana u odlučivanju, budući institucije vlasti predstavljaju servis građana. Međutim, osnivanje istih skopčano je s poteškoćama, pa i ne ide onako kako bi vjerojatno trebalo ići. Sve dok ne prorade, važno je imati mogućnost iznošenja svojih očekivanja i zahtjeva. Građanski sat pokazuje da može itekako poslužiti za to. Stoga, pripremimo pitanja za četvrti sat zajedno. Jer, poboljšanje kvalitete življenja obveza je svih nas, ne samo pojedinaca. A tko bolje od nas samih zna koje su naše potrebe i želje....

Do susreta na slijedećem Građanskom satu, sređačno! ■

Tata, kako rastu neboderi?

Tihana i Maja svakog dana jedva čekaju da se tata vrati s gradilišta i priča im priče. Danas je na redu priča o neboderima. Oni rastu iz zemlje, baš kao i drveće. Njihovi čvrsti "korijeni" su od betona, beton od cementa... Malo koji materijal u tolikoj mjeri čini svijet oko Vas kao cement. Ceste i mostovi, kuće i neboderi, školska igrališta grade se cementom, a opet ne razmišljate toliko o njemu. I ne morate, jer mi se u Holcimu bavimo cementom i betonom, njihovom kvalitetom i primjenom. Vrhunski hrvatski cement i beton po svjetiskim standardima i, ono najvažnije, naši ljudi koji su Vam uvijek na raspologanju, formula je kojom se grade temelji za budućnost i koja donosi osmijeh na Vaše lice. I kad Vas dijete upita kako rastu neboderi, znat cete da je cement postao dijelom i Vašeg svijeta!

Holcim. Snaga. Stvaranje. Strast.

Josip – Bepi Miletić, predsjednik lovačkog društva "Ubaš" – Koromačno

Divljač lovim, ribu jedem

Danas je puno manje zečeva, kamenjarki i jarebica, ali dobili smo srnu i divlju svinju. Svinje do prije deset godina uopće nije bilo.

Josip – Bepi Miletić

Brgod, Pelinje, putem za Markoni, pa putem do Golača i dalje za Pardol i onda preko Mikaljina do Macakonove kapelice. Zatim potokom do ceste Labin – Ravnici, Crni, cestom do Drenja i na kraju od ceste potokom do Uvale Vodišnica.

Ovako nam je granicu lovišta Lovačkog društva "Ubaš" Koromačno opisao njegov predsjednik, Josip – Bepi Miletić iz Brgoda. Južnije od te crte prostire se 2.450 hektara na kojima love članovi "Ubaš". Jasno, to ne uključuje poluotok Ubaš koji je državno lovište.

Bravar po struci, Bepi radi na održavanju u Holcimu od 15. lipnja 1982. godine. Lovac je znatno duže, od 1969. godine. To je obiteljska tradicija, lovci su bili otac i djed, a to su i oba sina, Alen i Nemanja. Kakve je promijene opazio u prirodi tijekom ovih trideset i šest godina?

▀ Danas je puno manje zeca, kamenjarke i jarebice, ali dobili smo srnu i divlju svinju. Svinje do prije deset godina uopće nije bilo. Ali, osim što lovimo, mi svake godine unešemo dvjesto fazana i desetak zečeva, a ranijih smo godina unosili po sto – stopedeset kolinki – virdžinijskih prepelica. Osim toga, mi godišnje zasijemo četiri do pet hektara pšenice i zobi za prihranu divljači, dok zimi unesemo po par tona kukuruza.

Koliko članova broji LD "Ubaš"?

▀ Ima nas četrdeset i pet s tim da su oni stariji od šezdeset godina oslobođeni radova. Oni također plaćaju samo pedeset posto članarine. Stariji od sedamdeset godina su potpuno oslobođeni od klupske članarine, plaćaju samo županijsku i saveznu.

Ima li društvo nekih posebnih planova za budućnost?

▀ Sljedeće godine u svibnju mjesecu istječe desetogododišnja lovna zakupnina što znači da ćemo se opet morati natjecati za lovište. Ali, možda se zakon promijeni, pa će lovačka društva opet

uzimati lovišta bez natječaja. Sada plaćamo godišnje 8.400 kuna zakupnine, a s osiguranjem taj se iznos penje na oko 15 tisuća kuna godišnje.

Vama osobno, koji su lovački trofeji najdraži?

▀ Srnjak i divlja svinja. Najveća svinja koju sam ulovio je imala između 150 i 170 kilograma. Odstrijelio sam je sa čeke karabinom na Cerovici. To je iznad Brovinja, na tom području često sijemo zob i kukuruz.

Pretpostavljam da ste dobro opremljeni psima?

▀ Imam ih četiri. Dva ptičara, njemačkog i engleskog pointera, kratkodlakog istarskog gočića i brak jazavčara. Zadovoljan sam s njima.

S obzirom da živate blizu mora, bavite li se i ribolovom?

▀ Imam barku i prije dvadesetak godina sam bio aktivni sportski ribolovac. Lovio sam mrežama, na feral, paranglaom i slično. Ali, ribe je sve manje tako da više i ne uzimam ribolovnu dozvolu. Lovu dajem prednost i zato jer se ide samo vikendom, a u ribolov treba ići češće.

Htjeli smo saznati i neki njegov lovački recept, ali Bepi nam je otkrio da iako je lovi divljač uopće ne jede već sav ulov poklanja prijateljima. S ribom je suprotno: ne lovi je, ali kad treba jesti onda postaje, kaže, "pravi mačak". □

Andrej Miletic – član Hrvatske nogometne amaterske reprezentacije

Za sad ne razmišljam o profesionalnom bavljenju nogometom

S21-godišnjim Andrejem Miletićem iz Koprivnica, trenutačno tajnikom predsjedništva Uprave u Holcimu, razgovarali smo par dana nakon završetka Četvrtog UEFA Kupa nacija, nogometnog turnira europskih amaterskih reprezentacija na kojem svaku zemlju predstavljala jedna regija. Ove su godine Hrvatsku predstavljale Istarska i Primorsko-Goranska županija, a Andrej je u reprezentaciji igrao lijevo krilo. Odigrali smo tri utakmice. U prvoj smo Lihtenštajn pobijedili 6:0, u drugoj smo izgubili od Švicarske 2:1 i i na kraju od Rumunjske isto tako 2:1. Protiv Švicarske smo imali loš dan, a Rumuni su zaista dobra ekipa.

Jesi li "zabio" koji gol?

▼ "Zabio" sam u pripremama kad smo igrali s Jadranom, a na turniru nisam. Imao sam jednu dobru prigodu glavom protiv Lihtenštajna. Tu sam prvu takmicu igrao, u drugoj sam ušao kao zamjena, a treću sam gledao s klupe. Inače, proveli smo deset divnih dana u reprezentaciji: smještaj bez prigovora, Marijan Brnčić nam je bio izvrstan trener i pedagog.

Razmišljaš li o profesionalnom bavljenju nogometom?

▼ Za sad ne jer je nogomet dosta težak sport, a meni je primarno završiti studij. Završio sam srednju ekonomsku u Labinu i sad sam

na drugoj godini ekonomije u Puli. Ali, ako poslije bude prilike, zašto ne?

Kada si zaigrao za NK "Rudar"?

▼ U NK "Cementu" sam odigrao pionirski i juniorski staž, a u "Rudaru" igram već treću sezonu. Došao sam kao pojačanje za Kvarnersku rivijeru i nakon toga se priključio ekipi. Igram u "špici", par puta sam bio bočni, ali napad ja moja prirodna pozicija. Prednosti su mi tehnička i brzina.

Igrački uzori?

▼ Sviđa mi se kako igra Zlatan Ibrahimović, on mi je uzor. I sviđa mi se Eto iz Barcelone, ta lakoća kojom zabija golove. I Ronaldinho, naravno, ali on je igrač za sebe.

Na koga bi se kladio za pobjednika Kupa prvaka?

▼ Između Chelseja i Bayernova ne očekujem neku lijepu utakmicu (razgovarali smo prije utakmice – opasaka autora), više trenersko nadmudrivanje. Bit će tvrdo, sigurno. Bayern je u jakoj formi, ali Chelsea je taktički zrelij i za nijansu mu dajem prednost. A na kraju, u finalu vidim jednu talijansku ekupu. Mislim da će Juventus proći Liverpool. Dakle, možda finale Chelsea – Juventus, ali moguće i Inter – Juventus.

Cime se baviš u slobodno vrijeme?

▼ Nemam ga previše. Prije sam radio do tri, a sad koji put radim i do pet. Training imam u ponедјeljak, utorak, četvrtak i petak; samo sam u srijedu slobodan. Uvečer nešto pojedem, pogledam televiziju i odem spavati. ■

Prednosti su mi tehnička i brzina

Andrej Miletic na utakmici s Lihtenštajnom u Labinu

Andrej Miletic u uredu

Sviđa mi se kako igra Zlatan Ibrahimović, on mi je uzor.

Dobrovoljno vatrogasno društvo Zabok

Kad naš objekat bude završen, kada dođemo do gornje deke, priredit ćemo pravu vatrogasnu zabavu

Vatrogasno društvo u Zaboku ima dugo-godišnju tradiciju. Rad je uglavnom zasnivan i održavan na bazi dobrovoljnosti i altruizma, a kao što nam je iz prakse poznato, u takvim se okolnostima uvijek poteže pitanje novca, kao gorući problem. Održavanje aparata, vozila, a i same zgrade, čija gradnja datira iz daleke 1957. godine, zahtijeva novčane izdatke koji najčešće premašuju ono što postoji u kasi zabočkih vatrogasaca.

Više o povijesti DVD-a Zabok doznali smo od Vladimira Tršinskog, zapovjednika DVD-a Zabok.

“O osnutku Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Zaboku nema pisanih podataka, pa se o počecima Društva saznaje iz pričanja onih koji su tada bili svjedoci akcija samog osnivanja.

Osnivačka skupština sazvana je 1. lipnja 1924. u prostorijama Pučke škole u Zaboku.

Kao jedan od prvih radnih zadataka članstvu novoosnovanog Dobrovoljnog vatrogasnog društva nametnula se potreba ustrojstva načina rada, te osiguranja materijalnih uvjeta za rad. Počele su akcije prikupljanja novčanih priloga za oruđa, sprave i izobrazbu ljudi.

Već u listopadu 1926. nabavljena je prva kolna sisaljka i štrcaljka koja je pri mnogim požarima pripomogla da intervencija bude što uspješnija. Sljedeće 1927. godine pri Društvu je osnovana glazbena sekcija, 1933. osnovan je i Ženski odred prve pomoći, a 1957. dovršena je gradnja te je otvoren Vatrogasnici dom. DVD Zabok u proteklim deset godina veliku pozornost posvećuje pomlađivanju svojih muških i ženskih članova.”

Međutim, postojeći prostor više ne zadovoljava potrebe Društva. Uvjeti djelovanja su vrlo skromni, tek jedna prostorija od dvadesetak kvadrata, koja je blago rečeno, višenamjenska. Svoj ured ondje imaju zapovjednik i djelatnik zadužen za operativu, te dispečer operativnog centra. Ista prostorija služi za dnevni odmor pa je razumljiva potreba za odvajanjem u novom prostoru. Zbog toga su zabočki vatrogasci odlučili započeti gradnju novog objekta u dvorištu Vatrogasnog doma. Za potrebnii be-

ton obratili su se Holcimu koji se spremno odazvao. Tijekom dogovora saznali su da bi i oni Holcimu mogli biti od pomoći. Kako bi se, barem djelomično odužila, vatrogasna postrojba DVD-a Zabok oprala je pomoću visokotlačne štrcaljke i autoljetava silose cementa na Holcimovo betonari u Zaboku, te pomogla u zamjeni dotrajalih valjaka na transportnoj traci za dobavu materijala u silose.

A Holcim je donirao DVD-u Zabok beton za izgradnju novog objekta – tzv. vatrogasnicu. Vatrogasnica će biti kompletno opremljen prostor za javnu vatrogasnu postrojbu grada Zaboka. U njemu će se nalaziti garaza, dnevni boravak, kancelarije, servis i kuhinja. Osim vatrogasnice, u planu je i sanacija vatrogasnog dvorišta. Budući da je asfalt oštećen, nužno je postavljanje podlage koja će podnositi određena opterećenja. U planu je i postavljanje rubnjaka te sadnja zelenila. Zapovjednik DVD-a Zabok zahvalio je Holcimu za pomoć, raduje se novim, poboljšanim uvjetima rada, ali se nada i želi da njihovih usluga interventne prirode bude što manje.

“Kad naš objekat bude završen, kad dođemo do gornje deke, priredit ćemo pravu vatrogasnu zabavu. Mi poštujemo lude koji pomažu. Zajedničko druženje na vatrogasnoj zabavi bit će proslava naše suradnje”, završio je zapovjednik Tršinski. ■

Vladimir Tršinski zapovjednik DVD-a Zabok

“Petrus” iz Novog Popovca

“Ca je novega” nije jedina takva novina u Holcim Grupi

Holcim Hrvatska je dio Holcim Grupe, jednog od vodećih svjetskih proizvođača cementa, agregata, betona i uslužnih povezanih sa graditeljstvom, prisutna u više od 70 zemalja, zapošljavajući više od 48.000 radnika. Pa zar ne bi bilo neobično da samo Holcim Hrvatska izdaje novine kao jedan od vidova interakcije i komunikacije s lokalnom zajednicom. Takvih primjera unutar velike Holcimove obitelji ima još, a ovaj put vam predstavljamo

“Petrus”, glasilo tvornice cementa u Novom Popovcu u Srbiji i Crnoj Gori.

Prvi broj upravo je izšao. Ime nosi po srednjevjekovnoj tvrđavi u blizini Paraćina sagrađenoj u 14. stoljeću, najpoznatijoj srednjovjekovnoj građevini u tom kraju. Jedan od članaka govori o arheološkim istraživanjima na toj lokaciji.

Glavni prilog u

listu je razgovor s predsjednikom Općine Paraćin iz kojeg saznajemo da je novcem od privatizacije cemenatne i njenim sponzorstvima u raznim projektima općina izvela niz infrastrukturnih zahvata. Holcim se, naime, kupoprodajnim ugovor obvezao na godišnje donacije od 400 tisuća dolara za koje se svake godine potpisuje

Ime nosi po srednjevjekovnoj tvrđavi u blizini Paraćina sagrađenoj u 14. stoljeću, najpoznatijoj srednjovjekovnoj građevini u tom kraju.

tzv. protokol kojim je precizno određena svaka stavka na koju sredstva odlaze. Saznajemo i to da mještani Novog Popovca smatraju da bi nije trebalo više pripasti s obzirom da oni žive u neposrednoj blizini tvornice, ali da Općina i ove godine namjerava novac usmjeriti u rješavanje gorućih infrastrukturnih problema.

Tu je i tekst o promjeni branda s čime se započelo u veljači ove godine kako bi 10. rujna TC Novi Popovac i službeno postala Holcim Srbija. Naslov “Gume kao gorivo ove sezone” govori sam za sebe. Rekonstrukcija peći je obavljena, čeka se odluka nadležnog ministarstva, a 1.200 tona škartiranih guma iz tvornice automobilskih gumna Tigar Pirot čeka na skladištu. Jasno, računa se i na stare gume kojih se u Srbiji godišnje skupi 27 tisuća tona.

Ako postoji Novi Popovac, postoji i Popovac koji je bio prije njega. Kroz dotično teče potok Toplik, nekad nalik na bistru rječicu, a posljednjih je desetljeća zbog nemara više nalik na močvaru. Kad bi nabujao, plavio bi prizemlja kuća uz njega, a pozivi nadležnim institucijama nisu davali plođa. Uskočila je tvornica cemeta i korito je u svega pet dana produbljeno i regulirano.

“Refiks” je naziv austrijskog proizvođača građevinskog materijala koji je prije dvije godine kupio stari pogon tvornice i zaposlio dio njenih bivših radnika.

Učenici osnovnih škola u okolini već se tri godine okupljaju u pravoj likovnoj koloniji, a dodatni poticaj na kreativnost dala im je preša za profesionalnu izradu grafika, dar tvornice cementa. Osnovnoškolcima su posvećana još dva članka: o proslavi Dana škole u OŠ “Branko Radičević” Popovac te o posjeti policajaca učenicima trećeg razreda. Ovaj sat na kojem su djeca upućena u rad policije i načine na koje se mogu od policijaca zatražiti pomoć ipak nije zamjenio matematiku ili nešto slično već je, kako stoji na kraju teksta, na preporuku ministarstva održan poslije nastave. ■

Predstavljamo “Petrus”, glasilo tvornice cementa u Novom Počovcu u Srbiji i Crnoj Gori.

Toplik dobio rečno korito

“Refiks” - naš novi sused

Učenici OŠ "Branko Radičević" proslavili Dan škole

Dan planete Zemlje obilježen Sajmom dobrih ideja

Od solarnog kalkulatora do lavande i meda

Sajam dobrih ideja prvenstveno je namijenjen udrugama radi povezivanja i suradnje, da bi to rezultiralo svojevrsnim sinergijskim učinkom.

Predstavljeni projekti koje će Holcim sponzorirati

Na temelju kriterija doprinosa zaštiti okoliša, obrazovanju mladih te poboljšanja kvalitete života u lokalnim zajednicama odabранo je 15 projekata koje će Holcim novčano podupirati ove godine. Na natječaj, otvoren početkom siječnja, stiglo je stotinjak prijava, stoga izbor nije bio lak. Projekti "pobjednici" predstavljeni su na Dan planete Zemlje, 22. travnja, što po riječima predsjednika Uprave Holcima Hrvatska Alberta Szabe nije slučajno. Ove godine obilježavamo petnaest rođendan slavljenja tog praznika, te koristimo priliku da još jednom naglasimo da održivi razvoj temeljimo na ekonomskom rastu, brizi za okoliš i društvenoj odgovornoći, rekao je Szabo. U svih sedamdesetak zemalja u kojim posluju, ustvrdio je on, Holcim poštuje pravni okvir, ali i mnogo više od toga, što se ogleda u zalaganju za zdravo društvo. Etično poslovanje, odnos prema radnicima, sigurnost i zaštita na radu, uključenost u lokalnu zajednicu, odnos prema kupcima i monitoring ostaju područja na kojima se prepoznaje društvena odgovornost. Kako bi to slikovito rekao, Szabo je spomenuo da primjerice, nikad neće poslovati s tvrtkama koje se loše odnose prema radnicima ili pak zapošljavaju djecu.

Naglasivši da je Sajam dobrih ideja prvenstveno namijenjen udrugama radi povezivanja i suradnje, Szabo je rekao da bi takvo druženje imalo rezultirati i svojevrsnim sinergijskim učinkom. Ovogodišnja novina, najavio je on, je i sklapanje ugovora o sponzorstvu između Holcima i korisnika. U dalnjem radu sve više pažnje davat će

se upravo sponzoriranju, a ne toliko donacija. Sajam dobrih ideja odvija se već treću godinu za redom, a podijelit će se ukupno četristo tisuća kuna.

Sam "sajam" otvorila su djeca dramske grupe Labin zdravi grad sa predstavom aktualnog naziva "Mijenjam ženu" i izmamili smijeh i aplaude mnogobrojnih gostiju, a članovi Društva športova na moru "Koromačno". Kao i uvijek, pripremili su izvrsnu ribu na gradelama, koja je oduševila uzvanike.

Uz klasična sponzorstva, Holcim je ove godine podupro i Poljoprivredno gospodarstvo Damira Dobrića, dozvolivši da na tvorničkim terenima sadi lavandu. Osim poznatih ljekovitih svojstava, lavanda je prirodna zaštita za sadnice maslina, kojih ne nedostaje u Koromačnu Evo što o ostalim projektima projektima kažu dobitnici sponzorstava:

Efer Dobrić, Građanska inicijativa Koromačna i okolice – Naš je projekt obnova bivše kino sale u društveno sportski centar "Sala". Gore će biti fitnes centar za aerobik, prostorije za umirovljenike, već postoji prostor za lovačko i ribolovno društvo, a dolje badminton, odbojka, stolni tenis i ostale vrste sportova. Centar će voditi entuzijasti, a što se tiče fitnesa, vidjet ćemo...

Imat ćemo mjesечni fond iz kojeg ćemo plaćati čistačicu i blagajnika. Vlasnik prostorija je općina

Naš je projekt obnova bivše kino sale u društveno sportski centar "Sala"

Raša, koja je pristala plaćati vodu i struju. Najprije ćemo urediti unutrašnjost, a potom i vanjski dio zgrade, no cijeli projekt obnove trajat će nekoliko godina.

Božena Dragčević, Osnovna škola "Ksaver Šandor Gjalski", Zabok – Naš se ovogodišnji projekt sastoji u brojanju i proučavanju zaštićene biljke kockavice. Mi smo Globe i eko škola, što smo postali 15. travnja. Dugi niz godina se bavimo ekološkim problemima, posebno cvijećem i okolišem naše škole, te sortiranjem i kompostiranjem otpada. Sakupljamo pa-

pir, kojeg nam potom odvozi organizacija Pan. Nadalje, sortiramo staklo i krupni otpad oko naše škole. Često u suradnji s lokalnom zajednicom čistimo okolne rijeke i potoke, i mislim da smo u posljednjih godinu dana održali sigurno šest akcija. Škola broji 860 učenika i 50-ak nastavnika.

brojne druge djelatnosti, a od ovog susreta prije svega očekujemo upoznavanje s onim što drugi rade, posebno s našim susjedima iz Karlovca. Ovakvi susreti nam jako fale, i ne samo nama nego svuda u Hrvatskoj. I mi sami smo zapravo dio šireg projekta u kojem sudjeluju dvije škole,

ona u Krašiću i naša u Jastrebarskom. Naš kraj je tradicijski okrenut poljoprivredi, i stoga je lijepo da smo se baš na pčelarstvu povezali.

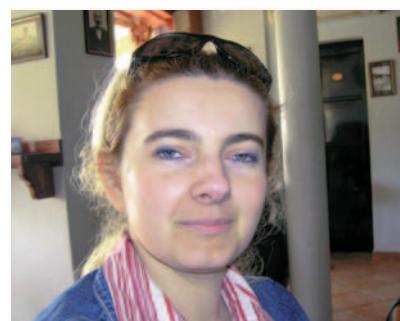
Mladen Božić, Gimnazija Karlovac – Prvo da kažem da Koromačno vidimo prvi put i da nam se jako sviđa. Nismo očekivali more tako blizu. Očekujemo od dana-

šnjeg druženja puno dobrih ideja, ali će nam svakako i finansijska pomoć puno značiti u ostvarenju ovogodišnjeg cilja, a to je uređenje školskog arboretuma.

Vinicio Cavenago, društvo športova na moru "Koromačno" – Mala škola ribolova naša je stari projekt, za čiji smo nastavak zatražili pomoći Holcima. Škola je započela 25. siječnja, sa stajemo se svakog tjedna, a ako je lijepo vrijeme odemo i na more, jer nije samo bitno da naši polaznici znaju o ribolovu, već su i pomorske vještine bitne. Osnovne teme su tehnike sportskog ribolova na moru, vrste riba, ali i navigacija, čitanje karata, određivanje kursa, a na kraju će polaznici polagati ispit u dogovoru s Lučkom kapetanijom.

Marina Šomen, Udruga "Domaci" iz Karlovca – Ove godine predstavljamo se projektom Alter Art, koji je temeljen na video edukaciji u tri tematske cjeline, a to su video aktivizam, snimanje i montaža. Na kraju projekta, negdje na proljeće iduće godine organizirat ćemo festival dokumentarnog filma, gdje ćemo prikazati radove na temelju natječaja. Ustrojiti ćemo i video grupu u okviru našeg centra u Karlovcu.

Neda Miščević, Udruga za promicanje inkvizicije – Veselimo se što smo i ove godine dobili potporu Holcima. Ovogodišnji je program pod nazivom "Stvaranje u radosti" svojevrstan nastavak prošlogodišnjeg, s time da će se sudionici naših radionica, a to su osobe s intelektualnim teškoćama, te keramičari koji će s njima raditi u rujnu družiti u koloniji na Skitači. Rezultati rada, razni keramički predmeti, poput vaza i skulptura bit će predstavljeni na izložbi u studenom.

Branko Bošnjak, Hrvatski mladi poduzetnici – Kandidirali smo projekt poduzetničkog obrazovanja mladih u školama. U ovakve programe uključene su sve europske zemlje. Temeljna značajka programa jest da uz posebno educirane nastavnike, s djecom rade i poslovni ljudi, bilo poduzetnici ili iz nekih drugih struktura, pa se nadam da će nam i Holcim dati nekoliko mentora. Program se sastoji od osnivanja malog poduzeća unutar škole, gdje učenici sami skupljaju kapital, rade poslovne planove, zapo-

Sajam dobrih ideja

šljavaju, istražuju tržište i prodaju, uvijek brinući kako da zarade i vrate novac dioničarima. U našim školama još niti jedno poduzeće nije krahiralo, iako je količina okrenutog novca varirala od nekoliko stotina do tridesetak tisuća kuna.

razna pitanja vezana uz energiju, od kuta nagiba kolektora do onih koja dolaze od naših najmlađih stanovnika, koje interesira npr. što se događa kad sunce zagrijava vodu. Očekujemo i da će kalkulator, koji će proračunavati parametre vezane za korištenje sunčeve energije (npr. potrebnu površinu kolektora), pobuditi interes.

voljno vremena posvetiti djeci. Željeli smo stvoriti programe kojima ćemo tu djecu zabaviti i ne prepustiti ih ulici. Projekt za koji smo dobili potporu "Humanost na djelu" odnosi se na uređenje posljepodnevnog boravka za mlade osobe s posebnim potrebama, koji bi se organizirao u Centru Liče Faraguna.

Lori Luketa Dagostin, Udruga Put – Potporu Holcima dobili smo za unapređenje interaktivnog CD-a za odvojeno skupljanje otpada, namjenjenog osnovnoškolcima. Ujedno već sedam godina provodimo projekt kvizova i obrazovanja za okoliš u osnovnim školama, služeći se priručnikom i CD-om koje smo izdali.

Marijano Atanasković, Osnovna glazbena škola Matka Brajše Rašana – Na natječaju smo konkurirali s projektom Glazbom za ekološku svijest. Raspisat ćemo natječaj za skladatelje pjesama s ekološkom tematikom, koje će ujedno koristiti elemente istarske narodne glazbe i višeglasno pjevanje.

Helena Traub, Centar za neohumanističke studije, Karlovac – Projektom Kuku Klub za kreativno učenje željeli bismo potaknuti djecu na kreativno stvaranje, uvjeriti ih da je sve moguće... To ćemo pokušati dokazati izdavanjem knjige s njihovim literarnim radovima, pod nazivom Moja prva knjiga. Dosad smo radili s šestotinjak djece u četrdesetak radionica.

Ana Mudrić, Osnovna škola Klana – Naš program sastoji se od univerzalnog uključivanja svih učenika u aktivnosti vezane uz okoliš u svim sferama društva. Ne odnosi se to samo na uređenje mesta, razne akcije i učenje o skupljanju otpada, već i ekološke patrole, koje će nadgledati stanje okoliša.

Čeda Perko, Srednja škola Mate Blažine – Svake godine kandidiramo program Škola za okoliš i u njegovom okviru provodimo razne projekte. Među njima je projekt Vode naših kalanica, u kojem su učenici istraživali kvalitetu vode, te krajobrazne osobitosti Skitače. Projekt traje kontinuirano tijekom ove školske godine i u prvom polugodištu iduće, kada ćemo imati gotove konačne rezultate.

Ovu priliku iskoristili su Eni Modrušan i Damir Dobrić poklonivši svakome učesniku skupa po sadnicu bora i lavande, s porukom i nadom u daljnju dobru suradnju i povezivanje svih nevladinih udruga u oživljavanju načela održivog razvoja i povećanje kvalitete života u lokalnim zajednicama i tako zaključili ovo korisno druženje ■

Lavanda je prirodna zaštita za sadnice maslina, kojih ne nedostaje u Koromačnu

Od zamisli na Sajmu dobrih ideja do svečanog otvorenja

Šareno igralište za djecu i njihove roditelje

Sredinom travnja je u Parku Crvenog križa ispred labinske ispostave Istarskih domova zdravlja otvoreno dječje igralište. Nakon što su polaznici centralnog Dječjeg vrtića Pjerina Verbanac i vrtića Glorija izveli svoju atraktivnu točku, nije trebalo mnogo čekati da svojim trkom potvrde da je igralište doista bilo dobra ideja. Kako je došlo do njene realizacije govorio je predsjednik Gradskog društva Crvenog križa Moreno Milevoj.

Početkom studenog 2003. godine Grad Labin smo upoznali s pripremama koje se poduzimaju u sklopu akcije za uređenjem igrališta i zatražili pomoć. Predložili smo da lokacija bude u Parku Crvenog križa, vjerojatno jedinstvenim u Hrvatskoj, kako bi on postao mjesto susreta djece i roditelja. Slijedila je sabirna akcija "Solidarnost na djelu" i izrada božićnih čestitki u kojoj je sudjelovalo tisuću djece i učenika osnovnih škola. Napravljen je potom idejni projekt dječjeg igrališta – poklon arhitektice Romine Mohorović Tenčić, a u ožujku smo se javili na natječaj za sponzorstvo Holcima. U travnju smo ishodili vlasnički list te zatražili izmjere zemljišta, koje nam je poklonio geodet Denis Fable. Na Danu otvorenih vrata u svibnju 2004. Holcim nam je po svakoj ulaznici donirao po deset kuna, a novac smo prikupljali i u kinu tijekom predstave. U kolovozu je stigla suglasnost Grada za uređenje Parka postavom stabilnih igrački, a na jesen je nastavljeno sabiranje novca preko kasica u bankama i pošti. Za-

tražili smo potom od tvrtki da nam dostave ponude, pri čemu je najbolja bila ona tvrtke Redox, ispričao je Milevoj.

Ovogodišnji Dan zdravlja s geslom "Svaka majka i dijete su važni", bio je prilika i da Milevoj podsjeti da je zdravlje te populacije istinsko bogatstvo društva, kao i da, kako je rekao, "nema sretne obitelji bez zdravlja majke, kao ni zdrave djece bez sretne obitelji".

Igralište se sastoji od klackalica, ljljački i šarenog "dvorca" od prečki i stepenica, a tu je i patka na opruzi, koja podsjeća na motocikl, pa je odmah našla obožavatelje među labinskim mališanima. Nadira Mauro Škopac, ravnateljica Crvenog križa naglasila je da je od 270-ak kuna, koliko je sakupljeno u prvoj akciji, kroz radove i donacije u materijalima i novcu, dosad prikupljeno 70-ak tisuća kuna. Gotovo polovica otpada na Holcim, dok su ostali, poput Komunalnog poduzeća, Vodovoda, Šumarije, De Contea i Učka Kame na uredili prostor. Po njenim riječima, preostala je još druga faza uređenja, u kojoj će postaviti kutak za djecu s posebnim potrebama, klupice i javnu rasvjetu. Već su se javili na ovogodišnji natječaj Holcima, te kontaktirali nove donatore, među kojima je Plominska elektrana već ponudila 10 tisuća kuna. Prisutnima se obratio i građonačelnik Labina Tullio Demetlika, rekavši da se sloganom može sve postići, što najbolje pokazuje primjer ovog igrališta, u čijoj su izradi sudjelovali privatni i javni sektor. Moreno Bartolić iz Holcima je pak izrazio zadovoljstvo što se zamisao o igralištu rodila upravo na Sajmu dobrih ideja u Koromačnu.

Pri kraju svečanosti, kad su se stariji već polako spremali na njen nastavak u novoobnovljenim prostorijama Crvenog križa na Katurama, pokušali smo razgovarati s onima koji će sigurno najviše koristiti igralište – onim najmlađima. Kako su svi već bili dobrano uneseni u svijet mašte, bilo je teško naći zainteresirane, no na kraju ipak su nam Toni Batelić, Leonardo Bembić, Arif Suljić, Paolo Kos i Mateo Vozila otkrili da ih se najviše dojmio već spomenuti patkoliki motocikl, iako "ni klackalice nisu loše". Ovakve igračke, kažu, nemaju kod kuće, nešto slično je samo u vrtiću, tako da im je bilo dragو što su sunčano travansko jutro mogli provesti u zelenilu Parka Crvenog križa. ■

Ideja koja se rodila na Holcimovu Sajmu dobrih ideja, ostvarila se, te doživjela svečanu promociju povodom Svjetskog dana zdravlja

Predložili smo da lokacija bude u Parku Crvenog križa, vjerojatno jedinstvenom u Hrvatskoj, kako bi on postao mjesto susreta djece i roditelja.

Voda je jedan od najvažnijih resursa

Srednjoškolci analizirali vodu u dolini Raše

Prije 14 godina Glavna skupština UN-a svojom je odlukom proglašila 22. ožujka Svjetskim danom voda, želeći upozoriti da je potrebno mijenjati ponašanje i odnos prema vodi te se aktivnije uključiti u njenu zaštitu.

Razdoblje od 2005. do 2015. proglašeno je Međunarodnim desetljećem akcije pod nazivom "Voda za život", s njezinim početkom na sam Svjetski dan voda, 22. ožujka 2005. godine.

Bavite li se enigmatikom, sigurno ste već naišli na trstiku ili šaš kao sinonime za "najpopularnije" močvarno bilje. Postoji, međutim, razlika između tih dviju biljaka, a križaljke, kao što vidimo, baš i nisu uvijek edukativne. List šaša uzak je i ide gotovo paralelno uz stabljiku, dok je trstika gotovo jednak, samo što list stoji pod kutom od nešto manje od 90 stupnjeva. Ono što im je zajedničko jest nemjerljiva uloga za sve organizme u močvarama, jer služe kao pročistači vode. Uzimajući kisik iz zraka te premještajući ga u vodu, zapravo potpomažu razgradnju organizama koji bi ju inače zagadili. Ove i druge korisne informacije prikupili su učenici Srednje škole "Mate Blažine", sudjelujući u

Globe i Semep projektiima, unutar kojih su ove godine, povodom Dana voda uzorkovali vodu u obuhvatnom kanalu u dolini rijeke Raše.

Prije 14 godina Glavna skupština UN-a svojom je odlukom proglašila 22. ožujka Svjetskim danom voda, želeći upozoriti da je potrebno mijenjati ponašanje i odnos prema vodi te se aktivnije uključiti u njenu zaštitu. Deklaracija donijeta 22. ožujka 2003. godine na Ministarskoj konferenciji u povodu Trećeg foruma o vodama u Kyotu

i Apel s Međunarodnog foruma o slatkim vodama, održanog u Dušanbeu u rujnu 2003. godine, proglašavaju razdoblje od 2005. do 2015. Međunarodnim desetljećem akcije pod nazivom "Voda za život", s njezinim početkom na sam Svjetski dan voda, 22. ožujka 2005. godine. Od voditeljice eko radionice Srednje škole Mate Blažine Čede Perko doznajemo da se u toj ustanovi dugi niz godina radno obilježava Svjetski dan voda, a ove su godine učenici trećeg razreda opće gimnazije i nekoliko učenika prvog razreda posjetili izvorešte u Raši – Fontegaja i rezervat Liburna. U izvoru kojim gospodari labinski Vodovod učenici su upoznati s praćenjem i kontrolom sastava vode i načinima obrade – dezinfekcije (koloriranje i UV

zračenje) prije puštanja u vodoopskrbni sustav, priča Perko. Put ih je, kaže, dalje vodio do Rezervata Liburna. U neposrednoj blizini Rezervata, u spilji, tzv. niskopru dužine cirka osamdeset metara učenici su upoznali kraške oblike nastale djelovanjem vode na vapnencu te rješavanje problema zasljanja zbog djelovanja plime. Kroz Rezervat Liburna, nastavlja ona, krenuli su stazom uz obuhvatni kanal u koji se ulijevaju izvorske vode iz više prirodnih izvora. Učenici su samostalno uzorkovali vodu iz dva izvora, analizirali je korištenjem prijenosnog terenskog laboratoriјa, te potom usporedili dobivene rezultate. Mjerili su pH, otopljeni kisik, nitrate, nitrite, amonijak, sulfati, kloride, konduktivitet, temperaturu, utvrđivali boju i miris.

Osim analize vode na stazi krajobrazne i biološke raznolikosti učenici su upoznali slatkvodni i boćati vodotok.

Prema svim parametrima voda bi u jednom izvoru odgovarala kvaliteti vode za piće, dok su kloridi drugog uzorka nešto veći od dozvoljenih. Narančno da bi preduvjet tvrdnji da je voda iz izvora pitka, bila i bakteriološka analiza, koju učenici na terenu nisu mogli provesti, kaže Perko. Osim analize vode na stazi krajobrazne i biološke ra-

Profesorice Čeda Perko i Mira Hrvatin s učenicama srednje škole Mate Blažine, Labin

znotolikosti učenici su upoznali slatkovodni i bočati vodotok, močvarno stanište – lokve, bare te njihovu floru i faunu, samoniklo, ljekovito i medenosno bilje.

Na prostoru Rezervata susreli su se i sa živućom kulturnom i prirodnom baštinom – izvornim plesnimama magaraca, koza i konja te posjetili etnografsku zbirku opreme za obradu zemlje, transport i preradu poljoprivrednih proizvoda.

Ovi su sadržaji međusobno povezani i prožimaju se pa predstavljaju jedan cijeloviti ekološki pristup spoznaji nekadašnje ravnoteže živog sadržaja, tj. životinja i predmeta iz prošlosti koji pričaju priču o nekadašnjem življenju u jednom prirodnom okolišu.

Potaknuti sloganom "Voda za život" učenici su mogli samostalno u ovakvom vidu nastave u prirodi spoznati probleme koji su vezani za zaštitu i očuvanje vode za piće i vodenih staništa, razmisliti i dati svoje prijedloge za rješenje.

Razgovarajući s učenicima, doznali smo da se i njih dojmio posjet dolini Raše. – Puno se više razumije i nauči ovako, u prirodi, nego u učionici gledajući skice, veli Danijela Batelić. Martina Tireli iskoristila je prigodu za uzimanje biljnog materi-

jala za izradu radnje za natjecanje, dok se Kristine Grubišić dojmila etnografska zbirka. Irina Načinović bila je zadivljena izvorom Fontegaja, odnosno činjenicom da se iz prostorno malog izvora opskrbuje gotovo pola Labinštine. Sanji Rabar ostat će pak u sjećanju umjetna spilja, kao rudnička osobitost labinskog krajolika, a Nataši Stepić složena tehnologija koja prati vodu od izvora do slavine. Vođena pozitivnim iskustvima, voditeljica eko radionice Mira Hrvatin nedavno je pokrenula inicijativu za Dane otvorene nastave, tijekom kojih bi se cijelokupna nastava u određenom razdoblju odvijala na otvorenom.

Uz naftu, voda će prema predviđanjima stručnjaka biti jedan od najvažnijih resursa u idućem stoljeću. S njom stoga treba razumno postupati, u što se ubraja i izbjegavanje upotrebe biološki obrađene vode iz slavine za svrhe za koje nije potrebna tako visoka razina čistoće. Neki rabački hoteli tako za tehnološke potrebe upotrebljavaju rudničku vodu iz obližnjeg rudničkog tunela, a termoelektrana u Plominu priključena je na

Uz naftu, voda će prema predviđanjima stručnjaka biti jedan od najvažnijih resursa u idućem stoljeću.

obližnji izvor. Od direktora industrijske ekologije Holcima Žarka Horvata doznajemo da otpadne vode u samom procesu proizvodnje nema, stoga se većina aktivnosti odnosi na emisije. Ipak, unutar tvrtke djeluju sistemi za pročišćavanje sanitarnе vode, na koji je priključeno i cijelo naselje Kormaćno, te sistem za oborinske vode. Sanitarne vode obrađuju se najprije mehanički, tj. odvajanjem krupnog otpada kojeg odvozi labinsko komunalno poduzeće "1. maj", te potom biološki do stupnja potrebnog za ispuštanje u more. ■

Pobjeda dobre ideje

Stolnoteniska groznicu u Koromačnu

Igrajući svaki dan, dečki zaista stasaju u buduće stolnotenisacše

Mladi (i ponešto manje mladi) Koromačna pokazali su snagu zajedništva, sa mojorganiziranjem tri turnira u stolnom tenisu. Na pitanje tko je pobijedio, odgovaraju: pobijedila je dobra ideja, pobjedilo je zajedništvo i fair play.

Evo nakon gotovo dvadeset godina vratio se stolni tenis u Koromačno. S obzirom na ne baš veliki izbor zabave došlo se na ideju da se pokrene nešto novo što bi zadovoljilo ukus mještana mjesne zajednice i djelatnike sindikalne podružnice Holcim-a. Unazad tri mjeseca na inicijativu mladeži lokalne zajednice i starijih entuzijasta Zorana i Elvisa došlo se na pravi prijedlog kojeg su svi prihvatali.

Cetrdesetak članova i Sindikalna podružnica Holcim (Hrvatska) sudjelovali su u financiranju projekta. Finalni dio preuzeли su na sebe stariji entuzijasti te su u sedam dana stolovi i oprema bili na mjestu i spremni za igru. Moramo priznati da nismo očekivali da će baš svaki dan stolovi biti toliko zauzeti te smo morali uvesti raspored sati kad će tko igrati. Zaista pravi potez. Zagrijavanjem tokom tri hladna mjeseca odlučili smo se da je došlo vrijeme za odmjeravanje snađa. Turnir su organizirali Dobrići, i to Zoran, Igor i Elvis, a u vođenju su im pomogli i mlađi članovi.

Moramo se pohvaliti na zaista dobro organiziranim i dobro posjećenim turnirima. Organizirali smo turnir pojedinačni, u parovima, i što nas posebno veseli i na što smo ponosni turnir juniora. Sva tri turnira protekla su u dinamičnom ozračju, a neki su mečevi bili toliko neizvjesni i napetni sa podosta vrhunskih poteza, da su mamili aplaude publike.

Pobjednici su bili nagrađeni nagradama. Zaista bi se dalo puno toga napisati. U pojedinačnoj konkurenciji sudjelovalo je 28 takmičara pa se taj turnir morao nastaviti i dan kasnije. Igralo se kup sistem, u finalnoj borbi Dobrić Elvis je bio bolji od Dobrić Iгора.

U igri parova sudjelovalo je 12 parova, i opet finale ne može bez Dobrića, samo što su ovaj put Zoran i Igor bili za nijansu bolji od Elvisa i Eduarda. I za kraj šlag, igra juniora. Igrajući svaki dan, dečki zaista stasaju u buduće stolnotenisacše. I u toj konkurenciji nastupilo je 12 igrača, a u lijeppom finalu Kujraković Kristijan bio je bolji o Milevoj Đaniji.

Bio je to zaista jedan test koji su na kraju svi polozili, tako da na kraju i nije toliko važno ime pobjednika. Pobijedila je dobra ideja, pobjedilo je zajedništvo i fair play. Podlogu za ubuduće imamo, a sljedeći put mislim da će biti još bolje i kvalitetnije. ■

Turnir su organizirali Dobrići, i to Zoran, Igor i Elvis, a u vođenju su im pomogli i mlađi članovi.

U Rapcu otvorena turistička sezona tradicionalnom regatom “Yoga Teleferika”

Na temperaturi blizu trideset stupnjeva celzija, na rabačkoj se rivi pretpomajske subote nisu pekla samo sardele, koje su kuvari dijelili gledateljima tradicionalne rabačke regate Yoga Teleferika. Nekoliko stotina okupljenih s nestrpljenjem je očekivalo da se prve barke, popularne “vege”, otisnu s obalnog zida, a u međuvremenu su čas pogleđavali roštilj, čas brisali znojna čela. Neki su zaklon potražili i pod sunčobranima obližnjih kafića, ili se pak uspeli na neku od terasa. Nije bilo lako ni voditelju programa Darku Bateliću Pipicu, koji je morao u odjeći gusara svakog sudionika “počastiti” bistrom opaskom na labinskoj cakavici. Šest ekipa u klasi “elan” i pet u barkama tipa “vega”, moralio je doploviti do Teleferike, te se potom vratiti na rivu. Svima je to prije (manje) ili kasnije (više) uspjelo, a zanemarimo li mali morski sudar bez posljedica, sve je prošlo u najboljem, tj. najveselijem redu. A kako i ne bi, kad je podijeljeno 150 kilograma ribe, 50 mesa te oko 400 litara različitog pića.

Ukupni pobjednici, kao i najbolji u klasi “elan” bili su veterani Rapca Tulio Licul, Vito Škandul, Mauro Licul, Kristijan Škopac i Marino Glavičić. Plasman im nije donio samo prijelazni perhar već i pršut. U natjecanju u kategoriji “vega”, koje je ujedno održano prvo po redu, već oko podne, najbolji su bili mladi Rapčani, David Černjul, Smiljan Popov, Marin Bubić, Mladen Bervida i Danijel Zupičić. Na natjecanju je sudjelovalo ukupno jedanaest muških ekipa po pet članova, te tri ženske. Uvjerljivo najbolji rezultat postigle su Bruna Perić, Manuela Licul, Luana Brenčić, Ester Škopac i Suzana Vozila iz “Rapca d.d.”, koje su rivu dotakle dok su njihove suparnice bile praktički na polovici zaljeva. Ženska ekipa dobila je za nagradu besplatni jedno-mjesečni tretman u fitness centru u Lanterni, a mi od organizatora Mauricia Batelića uvjerenja da one to sigurno neće krivo shvatiti te da se neće uvrijediti. – Nakon što smo prošlog vikenda morali odgoditi regatu, ovoga vikenda vrijeme nam je išlo na ruku. Odaziv je bio nešto manji nego prošle godine, tako da nismo iskoristili sve barke koje smo imali na raspolaganju, ali smo svejedno zadovoljni. Isto tako, ove godine nije bilo prijavljenih turista. Znamo da su prijašnjih godina i oni znali sudjelovati, ali draga

nam je što su mnogi od njih gledali regatu, jer je ipak ona posvećena početku turističke sezone, kazao nam je Batelić. Uz našeg sugovornika, regatu su organizirali i drugi mještani Rapca, dok su pokrovitelji bili Holcim, Termelektrana Plomin II, Grad Labin, Turistička zajednica te brojni rabački obrtnici. Prisutne je zabavljao rovinjski band Highlanders te labinska Limena glazba, koja je oko devet ujutro odsvirala budnicu marširajući Rapcom.

S postignutim trećim mjestom ušli smo u finale, u kojem su se natjecale po tri najbolje ekipa iz pojedinačnih trka. Pokazali smo timski rad i volju, jedino nam je nedostajalo iskustva i uigranosti. Možda nismo bili najbolja, ali smo sigurno bili najenergičnija i najglasnija ekipa, osim toga imali smo i jednu curu, Laru Faraguna u timu, rekao nam je Alan Šišinački iz Holcima. Uz njega, “boje” te tvrtke branili su i Elvis Dobrić, Mario Diminić i Masmilo Višković. Alan Šišinački je dodao da su bili jedina “brandirana” ekipa, noseći majice na nove tipove cementa – Majstor i Ekspert, koje su predstavili dan ranije kupcima.

Kao šlag na kraju, veslačke epipe okušale su se i u potezanju konača. Najbolja je bila zajednička ekipa Holcima i ronioca iz Društva povodnih aktivnosti “Rabac” u sastavu Nine Bajić, Elio Zrinškić, Franc Modrinjak i Loris Brajković. ■

Na rabačkoj se rivi pretpomajske subote nisu pekla samo sardele, koje su kuvari dijelili gledateljima tradicionalne rabačke regate Yoga Teleferika. Nekoliko stotina okupljenih s nestrpljenjem je očekivalo da se prve barke, popularne “vege”, otisnu s obalnog zida.

U posjeti dolini Raše

Jedinstvena riznica vode i omiljeno izletište

Rijeka Raša, duga 23 km, nekad poznata i po plavljenju, u devetom je stoljeću granica između Rima i Hrvatske kralja Tomislava, ali dotle je sezala i granica pokrajine Liburnije.

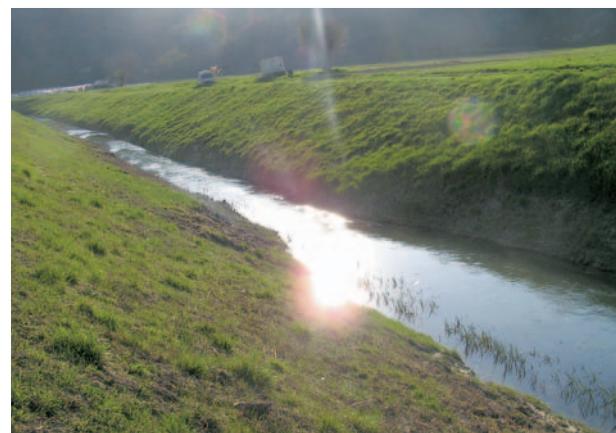

Ušće Raše

Posjetivši dolinu Raše u kasno travansko poslijepodne, na zelenom tepihu okoljnog brdima, zatekli smo točno šest osoba. Na samom početku, stariji je čovjek na traktoru brazdao zemlju, nekoliko kilometara dalje zatičemo zamišljenog mladića i njegova oca, koji su se, kažu, došli malo nadisati svježeg zraka, te potom i Dragu Karlovića, koji slobodno vrijeme provodi pecajući na Raši. Nedaleko vapnare naletjesmo i na dva ozbiljna lica, uprta u obližnja brda. Nisu odveć raspoloženi za priču, kažu tek da rade na izvlaštenju neki parcela gdje bi trebao prolaziti plinovod. Naši su sugovornici slika i prilike Raške doline, svestranog prostora za rekreatiju, industriju i poljoprivredu, koji između ostalog iza sebe krije i bogatu prošlost.

Rijeka Raša, duga 23 km, nekad poznata i po plavljenju, u devetom je stoljeću granica između Rima i Hrvatske kralja Tomislava, ali dotle je sezala i granica pokrajine Liburnije. Taj se naziv i danas koristi za opatijsko primorje, a tek ga rijetki povezuju s Rašom. Ta će rijeka, spomenuta i u istarskoj himni Krasna zemljo, Matka Brajše Rašana, ostati nepremošćena sve do kraja 19. stoljeća. Do tad obale Raškog zaljeva, ona barbanska i labinska,

povezivat će trajekt na liniji Blaz – Trget. Tako je i luka Trget dobila naziv po Talijanskom traghetti (trajekt, op. autora), iako je to zapravo bila obična splav. Matko Brajša Rašan, s druge strane, dobio je nadimak po rijeci ne zato jer je bio iz Raše, koja je izgrađena tek 1937., već iz Pićna, povjesnog biskupskog grada ponad Raške doline. Rijeka Raša kao prirodna međa bila je aktualna i u novijoj povijesti. Tako je, u nekim kombinacijama, nakon Drugog svjetskog rata Raša trebala biti granica između Jugoslavije i Italije. Čak je Istarski epsilon prema prvim procjenama trebao proći kroz tu zelenu dolinu. Roman Dijega Zandela "Istarska priča" mjesto radnje pronalazi baš na tom području, dok nije bilo vapnare i dok su na Most Raša pristajali prodavači vina sa Suska, tzv. "sansegoti". Raška je dolina sve do isušivanja 1937. godine bila močvara, a ni danas ne nedostaje lokvi i drugih nakupina vode. Zato je omi-

Jedan od brojnih kanala

Ijeno odredište ribolovaca i ostalih hobista, koji, poput već spomenutog Drage Karlovića, ovdje traže odmor od betona i zvuka mašina.

Najviše ljudi ima nedjeljom i praznikom, naročito tijekom prvomajskih praznika. Na svakoj livadi je neko društvo, roštilja se, igra i odmara. Dobre je što ima dosta tih skrivenih mjesta iza stabala, tako da su svi blizu, a opet imaju mir, priča Drago. Ribička ga sreća danas nije služila. Kroz stražnje staklo u prtljažniku primjećujemo prazne kante i složene ribolovne štapove.

Ovdje su odlični šarani. Danas je bilo dosta slabo, ali drugi put će biti više sreće, nuda se naš sugovornik.

U dolini Raše postoje i dva gospodarska objekta znatno manje uočljiva od vapnare, no svaki je u svoje vrijeme bio itekako važan. Poznata pruga Lupoglav – Štalije, izgrađena "dobrovoljnim" radom od 1948. do 1953., danas je izvan funkcije. Izvor Rakonek, sa svojim pročistačima u obliku ogromnih kažuna, isto tako privlači pozornost. Izgrađen je sredinom pedesetih godina, njegov je kapacitet 250 litara u sekundi, a vodom opskrbljuje najviše područje južne

Najviše ljudi ima nedjeljom i praznikom, naročito tijekom prvomajskih praznika. Na svakoj livadi je neko društvo, roštilja se, igra i odmara.

Odlučite li se za posjet Raškoj dolini, ne zaboravite kockicu šećera.

Istre i Pule. Uz Rakonek, koji pripada pazinskom slivnom području, u dolini Raše postoje brojni drugi izvori koje koristi labinski Vodovod. Tu je izvor Sv. Antun, na kojeg koncesiju ima labinski Vodovod te iz kojeg dolazi 250 litara u sekundi, slijedi Mutvica s 80 do 100, izvor Bolobani u blizini Mosta Potpićan s oko 40 litara i izvor Šumber s oko 20 litara u sekundi. Trenutno se koriste samo izvori Fontegaja i Kokoti za labinske potrebe te Rakonek za Pulu, što znači da oko 400 litara vode u sekundi još uvijek ostaje ne-

skorišteno. U labinskom Vodovodu pak najavljuju da je Mutvica spremna za upotrebu te čeka pravi trenutak za uključenje u sustav. Sve te prirodne osobitosti i zalihe vode čine Rašku dolinu jedinstvenim područjem. Rezervat magaraca Liburna ne treba posebno spominjati jer je već postao zaštitnim znakom Raše, a na ograđenom području u susjedstvu možete naići i na konje. Njihova prva reakcije kada vide ljudе jest da im se približe, stoga, odlučite li se za posjet Raškoj dolini, ne zaboravite kockicu šećera. ■

Drago Karlović

Ukratko o zbivanjima u općini

- Općina je krajem travnja postavila u gornjoj Raši dječje igralište, a slična će uskoro niknuti i u Zartinju, Kunju, Barbićima, Viškovićima i Brgodu. Uku-pna investicija u igrališta, koje postavlja osječka tvrtka Stribor, iznosi 150 tisuća kuna.
- Dovršena je sanacija prometnice Ravni – Skitača, koja je već dugi niz godina vapila za obnovom. Asfaltnim slojem prekriveno je oko 1,5 kilometara od Ravni do Škvaranske, dok su na ostalim dijelovima krpane rupe. Tvrtka Cesta je izgradila i više ugibališta gdje će biti klupe. Radove vrijedne 700 tisuća kuna finansirala je Općina.
- Kroz program subvencioniranja nabavke sadnica, Istarska županija i Općina Raša su preko udruge "Agrooliva" podijelili oko 2.100 stabala maslina i stotinjak vočki. Interes je bio velik pa je dobavljačima ponestalo sadnica. Upisi za iduću godinu počet će u rujnu i listopadu.
- Nedavnim izmjenama Prostornog plana Istarske županije u Bršicu se uvrštavaju suha i »mokra« marina kapacitet do dvjesto vezova. Osim toga, luka dobiva županijsku, umjesto dosadašnje državne važnosti, čime prelazi u nadležnost Istarske županije.
- Početkom travnja počelo je širenje igrališta Nogometnog kluba "Cement" za što je Općina Raša izdvojila 300 tisuća kuna. Obnova je bila nužna da bi se klub mogao natjecati u Prvoj županijskoj ligi. Igralište će se produžiti za oko pet metara, imat će ljepši travnjak, a možda i cijevi za zalijevanje. Klub od Općine kroz redovno financiranje prima 190 tisuća kuna godišnje.
- Održavanje javnih površina u Raši, Viškovićima, Brovinju i Sv. Lovreču Labinskem, vrijedno 1,6 milijuna kuna bez PDV-a, vijećnici Raše povjerili su na travanskoj sjednici pulskoj tvrtki Cesta. Sredinom ožujka Općinsko poglavarstvo uputilo je pozive za dostavu ponuda trgovačkim društvima Istarske ceste, Zebra te pulskoj Cesti, od kojih je jedino i pristigla ponuda. Obnovit će se najprije Istarska ulica u Raši, gdje će se urediti parkiralište, zatim krak škola – vrtić te Ulica Matije Vlačića Ilirika.
- Obnovljena je poslovna zgrada na Mostu Raši, koja je nekoliko desetljeća propadala. Labinski poduzetnik Miljenko Vretenar najavljuje da će u prvi poslovni prostor površine 200 kvadrata ući jedna labinska tiskara. Vretenar ju je prije nešto više od dvije godine zajedno sa svojim poslovnim partnerima kupio od nekadašnjeg Agrolabina.
- Temeljem rješenja Službe za prostorno uređenje državne uprave u Istarskoj županiji nedavno je u Istarskoj tvornici vapna počelo probno spašljivanje mesnog koštanog brašna iz pazinskog Purisa. Dozvola glasi na tisuću tona godišnje, a u Upravi ističu da su mjerjenja tvrtke ANT iz Zagreba pokazala da su emisije manje od graničnih vrijednosti određenih propisima.
- Prvim izmjenama i dopunama usvojenim na sjednici raškog vijeća u ožujku ovogodišnji općinski proračun povećan je za gotovo četiri i pol milijuna kuna te iznosi 16 milijuna. Najveći porast bilježi stavka za komunalni doprinos, ponajviše zbog građevinskih investicija Holcima iz Koromačna, koji će uplatiti 3,25 milijuna. Najveći dio tog novca poslužit će za uređenje javnih površina, pa će se tako umjesto predviđenih 750 tisuća utrošiti 4,3 milijuna kuna. Povećana su i izdvajanja za dječji vrtić, opremu dječjih igrališta u Raši, Koromačnu, Brgodu, Zartinju, Barbićima, Kunju i Viškovićima te obnovu nogometnih terena NK Raše 1938.
- U povodu 61. obljetnice pogibije partizana Ivana Batelića, po kojem je nazvana raška osnovna škola, u veljači je na mjestu tog događaja održana komemoracija. U ime raških osnovnoškolaca na spomen-obilježje je vijenac postavila učenica Lidija Simić.
- Nakon odluke raškog Poglavarstva, povećana je naknada za svako novorođeno dijete s tisuću na tisuću i po kuna. Pravo imaju svi roditelji koji dostave rodni list i uvjerenje o prebivalištu na području Općine. Protekle je godine isplaćeno tridesetak naknada za novorođenčad.
- Kulturno-glazbenim programom obilježena je 84. godišnjica Labinske Republike te Dan rudara 2. ožujka. Pjesmu "Na place va Raše" predstavili su autor teksta Daniel Načinović te autor glazbe Bruno Krajcar u nedavno obnovljenom raškom "Baru" na glavnom trgu. ■

pripremio: K. Stepcić Reisman

Popolne

Va nedeljo niman ki zno ca za delat.
Son zarinu vrota i porti na tohalice.
Tamo ni bilo doboto jedinega.
Vonka šinjorini ka dela na športeline
i pobira beci prvo đira.
Hitin se va diškorš, i će neće.
Najzod mi de koko njin je novicu vетар
spuhu kvarat cerodi: tekli so na se bondi,
almeno so uvizali đornal ku njin co prefali
naka neki od njih stavi ca hi je tokalo.

Intanto, na tir so rivali čepat kantuni
i z špogon hi vezat za železni bonjki.
Kada je paso konfužijon,
tuteka ni tiča ni vlašica.
Njoj den da je ljudemi od sinoć trdo zima,
a ku ni dobre koltri nanke
medižija jo ne skube vonka.
Ona me gljeda i mi de:
"Znoš otrok ca, doboto da jimaš pravo."

Sandro Gobo (Đogadori, kovoci)

rječnik rječnik rječnik rječnik rječnik

popolne - posljepodne; va nedeljo - nedjeljom; niman ki zno ca za delat - nema tko zna kakvog posla; (ja) son - (ja) sam; zarinut - zaključati; vrota - vrata; tohalice - autići na struju u lunaparku; doboto - skoro; vonka šinjorini - osim gospođice; športelin - otvor na šalteru; pobirat - skupljati; beci - novac; điri - krug; hitin se va diškorš - započinjem priču; najzod - najzad; novicu - nočas; spuhat - otpuhati; kvarat - četvrtina; ceroda - nepromičivo platno; tekli so - trčali su; na se bondi - na sve strane; almeno - čak, barem; uvizat - obavijestiti; đornal - novine; ku njin co prefali - nestane li im štogod; naka - neka; ca hi je tokalo - što ih je zadesilo; intanto - ipak; na tir - krajnjim naporom; rivat - stići; čepat - uhvatiti, kantun - kut, ugao; špog - špaga; železni bonjki - željezni kutevi; konfužijon - strka; tuteka - ovdje, tu; ni tiča ni vlašica - u smislu nema glasa ni žive duše; koltra - jordan; nanke - nititi; medežija - lijek; skus - izvući; vonka - vani; znoš - znaš li; jimat/ jimaš - imati/imaš.

Panoda i broskva na juhu

Va put ćemo vam praviti kako se more storit dobro jes, a da se ne špendo cuda. Stori kruh se more stavit va supo, more se namocit va strepljano joje i spražit, a more se storit i panoda. Ca nam treba za to jelo ko deboto jedini više ne dela?

- ⇒ kus kruha storega najmanje dvo dni
- ⇒ tri joja
- ⇒ domoći ribani sir po volji
- ⇒ ulje od uliki – dve žlice
- ⇒ sol
- ⇒ voda

Va lonac se nalije litar vodi i se stavi na špahar. Dok ne zakuha, se poreže cetire feti kruha prs i pol debele. Kada voda zakuha, se posoli, stavi cetire žlice ulja, zmeša i onda se va nju razmuli kruh. Bokonići moraju bit srednji, onako, da ne budu ni kusi, ni mrvice. Neka kuha na lahko, a vi za to vrime strepljajte joja kako za fritajo. Pokle tega naložite ugonj malo trje (ili dignite plin) neka brže kuha i zamešajte joja va lonac. Najzod naribajte sir i hitite ga nutra dvo minuta prvo nego je kuhano. I to je panoda!

Recimo da je to glavno jelo, a vi bite anke predjelo. Nic bolje nego broskva na juho ca ni nic drugo nego juha od broskvi, pa morete reć i vako i onoko. Ca nan robi?

- ⇒ glovica od broskvi
- ⇒ cetiri kumpiri, srednje veli
- ⇒ cesan – tri režnja
- ⇒ ulje od uliki – tri žlice
- ⇒ sol
- ⇒ voda

Stavite vodu va lonac neka zakuha. Glovico broskvi razrezat na prs debele feti i onda je polit s kuhano vodo. Neka stoji. Vi stavite novo vodo kuhat i posolite. Za to vreme razrežite kumpiri na kockice. Kad voda zakuha, hitite nutra i broskvo i kupir i pustite da na lahko kuha. Dok se tako pomalo dela, razrežite po dugen tri režnja cesna i ga zapražite va cure na tri žlice ulja. To zapraženo lijete va lonac i onda dobro skuhajte. Ku ćete, morete dodat i malo papra.

Dobar tek! ■

